

15
ROČNÍK 14

4. února 2005

V ČÍSLE:

**„Tramtarie vrací úder!“ • Obnova data-
báze OBD^{PRO} • K novým webovým strán-
kám UP • Rozhovor s doc. J. Pešákem •
Rektoři olomoucké univerzity v letech
1573–1860 • Diskuse, názory, ohlasy**

*Při své návštěvě olomoucké univerzity se vel-
vyslankyně Spojeného království Velké Británie
a Severního Irsku Její Excelence L. J. Duffiel-
dová (na snímku vpravo) setkala mj. s rek-
torkou UP prof. J. Mačákovou a prorektorkou UP
pro zahraniční styky a záležitosti vnějších vztahů
doc. M. Hirschovou.*

Více informací níže.

-red-, foto -tj- ▶

Velvyslankyně Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku navštívila olomouckou univerzitu

■ Ve čtvrtek 27. 1. přijela na svou první návštěvu Olomouce velvyslankyně Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku Její Excelence L. J. Duffieldová. Její program zahrnoval prohlídku olomouckého Britského centra, které je součástí Knihovny UP a setkání se zástupci vedení olomoucké univerzity.

Při setkání s paní rektorkou paní velvyslankyně ocenila investice univerzity do dalšího rozvoje, velmi na ni zapůsobila Knihovna UP, která je svou koncepcí centrální knihovny v ČR stále poměrně vzácná. Přislíbila pomoc UP zejména v oblasti navázání kontaktů a spolupráce s britskými společnostmi v oblasti výzkumu a transferu technologií a vyjádřila podporu spolupráci UP a British Council.

S britskými institucemi spolupracují v oblasti vzdělávací činnosti i výzkumu všechny součásti UP. Intenzivní kontakty udržuje olomoucká univerzita např. s University of Durham, University of London (School of Slavonic Studies i další součástí), London School of Economics, University of Salford, University of Wolverhampton, Glasgow University a dalšími.

UP má s britskými univerzitami 16 bilaterálních dohod v rámci programu Erasmus; do Británie vyjíždí ročně přibližně čtyřicet studentů a pět učitelů. V rámci tohoto programu přijíždí z Británie na UP pravidelně pět až deset studentů a několik učitelů.

Její Excelence L. J. Duffieldová, která nastoupila do funkce velvyslankyně v prosinci loňského roku pracovala od roku 1987 na Ministerstvu zahraničních věcí v Londýně (Foreign and Commonwealth Office – FCO), dále např. v oddělení Evropské Unie (1987–1988) a jako první tajemnice pro ekonomické záležitosti v Moskvě (1989–1992), pracovala rovněž ve funkci zástupkyně ředitele odboru pro východní Evropu na Ministerstvu zahraničních věcí (1993–1994), byla zástupkyní nejvyššího komisaře v kanadské Ottawě (1995–1999), komisařkou v Colombu (1999–2002) a ředitelkou odboru pro střední a východní Evropu na Ministerstvu zahraničních věcí (2002–2004). Je držitelkou řádu CMG (Companion of the Order of St Michael and St George).

-red-, foto -tj-

Zimní škola epidemiologie

■ Ve dnech 25. 1.–27. 1. 2005 se na Ústavu preventivního lékařství LF UP v Olomouci konala „Zimní škola epidemiologie“ s velmi aktuálním tématem *Medicina založená na důkazu a veřejné zdravotnictví*.

Účastnilo se jí celkem 28 lékařů a jiných odborníků z Prahy, Brna, Ostravy, Hradce Králové, Zlína a Olomouce, kterým přednášeli odborníci z Lékařské fakulty UP – prof. V. Janout, CSc., prof. S. Komenda, DrSc., a Mgr. J. Potomková a MUDr. K. Markvart, CSc., ze Státního zdravotního ústavu v Praze, který se také podílel na organizaci zimní školy.

Během tří dnů byly diskutovány aktuální otázky medicíny založené na důkazu, týkající se zejména problémů diagnostiky, léčby, rizika a prevence.

-vj-, foto -tj-

„Konec vědy na vysokých školách?“

■ Na toto téma (s podtitulem „Jak nakrmit vlka, aby koza zůstala celá“) uspořádalo další ze svých veřejných debat Občanské sdružení *Agora Central Europe*, jehož aktivity se zaměřují na podporu kvality demokracie v České republice prostřednictvím zapojování občanů do společenského dění. Pozvání k panelu na debatu přijali odpovědný náměstek ministryně školství a bývalý děkan Filozofické fakulty UK doc. P. Kolář, bývalý rektor Masarykovy univerzity a senátor prof. J. Zlatuška, imunolog prof. V. Hořejší a biochemik doc. J. Konvalinka. Debata pořádaná v souvislosti se zvýšeným zájmem o novou strategii financování výzkumu státem se konala v pražském kině Perštýn 26. 1. 2005.

Bližší informace včetně vybraných příspěvků z dosavadní diskuse jsou k nalezení na adrese <http://www.agora-ce.cz/cz/>.

-red-

Pozvánka na

REPREZENTAČNÍ PLES UP

který se uskuteční v sobotu 26. února 2005

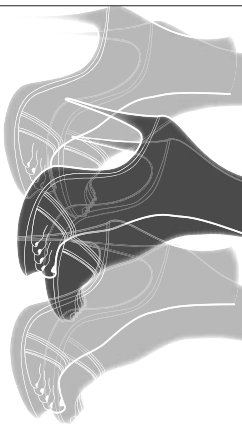
v prostorách Sídla klubu

Začátek v 19.00 hodin

K tanci a poslechu hrají

ve velkém sále skupina L.I.F. a v malém sále Jazz Dog Open

Vstupné: 250 Kč včetně místenky. Studentské vstupné: 150 Kč včetně místenky
Vstupenky jsou v prodeji od 7. února 2005
v Konferenčním servisu UP, kontaktní telefon 585631 054, a na všech fakultách

INFORMACE, OZNÁMENÍ, POZVÁNKY

Děkanka Fakulty tělesné kultury UP vyhlašuje
**přijímací řízení
pro zájemce o studium
v doktorském studijním programu
v oboru kinantropologie**
(prezenční a kombinovaná forma studia).

Zaměření studia: Antropomotorika; Aplikované pohybové aktivity; Biomechanika; Didaktika TV a sportu; Filozofie a sociologie tělesné kultury; Fyziologie zátěže; Funkční antropologie; Psychologie sportu; Rekreatologie; Senzomotorika a patokineziologie.

Studium je realizováno v prezenční nebo kombinované formě. Standardní doba studia je tři roky, studentům v prezenční formě studia je po dobu tří let poskytováno stipendium. Studium se řádně ukončuje státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce.

Termín pro podání přihlášek: **31. 5. 2005**. Termín konání přijímacího řízení: **22. 6. 2005**. Náhradní termín konání přijímacího řízení: září 2005. Administrativní poplatek: 530 Kč.

Blíží informace a tiskopis přihlášky získáte na Oddělení pro vědecko-badatelskou činnost a zahraniční vztahy FTK UP, Olomouc, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc, tel.: 585 636 015, fax: 586 412 899, e-mail: machacm@ftkn.upol.cz.

Koncert Scholy chrámu sv. Jakuba

Pod záštitou Katedry muzikologie FF UP se **8. 2. 2005** uskuteční v Kapli Božího Těla Uměleckého centra UP v Olomouci sborový koncert *Scholy chrámu sv. Jakuba* v České Třebové. Posluchačům budou představeny skladby české duchovní hudby figurující v průběhu liturgického roku. Programové složení vychází z prvotního zaměření tělesa, které spočívá v hudební produkci při bohoslužbách. *Schola* je v této podobě prezentovala mj. na koncertním turné ve Francii v roce 2004.

Soubor řídí umělecká vedoucí L. Kepřtová, absolventka Církevní střední varhanické školy v Opavě v oboru Řízení sboru (ve třídě MgA. K. Pechakové), která v současné době studuje dirigování u doc. L. Mátla na Janáčkově akademii múzických umění v Brně.

Koncert začíná v 19.30 hod., vstupné je dobrovolné.

Pozvánka MSKA

Moravsko-slezská křesťanská akademie (MSKA) Olomouc pořádá v úterý **15. 2. 2005** ve velkém sále kurie, (Biskupské nám. 2) přednášku PhDr. Z. Vojtiška (Husitská teologická fakulta UK/Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů Praha) na téma *Současné náboženské směry v České republice*. Začátek v 17 hodin.

Rektorka UP ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrcům dialog s posuzovateli jejich práce vyhlašuje

11. ročník veřejné literární soutěže pro studenty Univerzity Palackého.

Podmínky soutěže: Předložit v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou, ročníkem, studovaným oborem a domácí adresou. (Stranou se miní strojepis [počítačový text] o 30 řádcích a 65 úhzech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je **31. března 2005**.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny, a to 1. cena 2 000 Kč, 2. cena 1 500 Kč, 3. cena 1 000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvoují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka UP.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektorky Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc; obálku označte heslem „Literární soutěž“.

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Z jednání Akademického senátu UP

Již v době schvalování rozpočtu UP na rok 2004 polemizovali senátoři Univerzity Palackého o možnostech změn, jež by mohly v budoucnu poznamenat metodiku dělení dotace na UP, jakož i celý proces přípravy a schvalování rozpočtu UP. Lednové zasedání Akademického senátu UP (26. 1.) ve věru těchto diskusí opět pokračovalo – aktualizovaný *Návrh metodiky dělení dotace na UP* komentoval prorektor pro záležitosti organizace a informačních systémů UP doc. R. Horák, CSc., *Návrh změn v přípravě a schvalování rozpočtu UP* pak předseda Ekonomická komise AS UP doc. J. Štefanides (FF UP).

EK AS UP se k příslušnému dokumentu sešla dvakrát a jak doc. J. Štefanides senátorům sdělil, jednání (16. 12. 2004 a 3. 1. 2005) se zúčastnili též někteří proděkané, děkané a tajemníci fakult. Všichni účastníci se v uvedených termínech shodli na co

Jednalo Předsednictvo ČR

Na Janáčkově akademii múzických umění v Brně se sešlo na svém 67. zasedání Předsednictvo České konference rektorů. Program jednání zahrnoval vzhledem k předsedy, místopředsedů a tajemnicí ČR, problematiku výzkumných záměrů, přípravu dlouhodobého záměru MŠMT, problematiku koncepce reformy vysokého školství ČR, zahraniční záležitosti ČR, přípravu 78. zasedání Pléna ČR – Výročního shromáždění ČR.

Současněmu Předsednictvu ČR, jehož funkční období končí datem 31. 7. 2005, předsedá rektor UK prof. I. Wilhelm, funkce místopředsedů zastávají prof. V. Cejpek, rektor JAMU (oblast tvůrčích činností), prof. J. Mačáková, rektorka UP (oblast tvůrčích činností), prof. P. Sába, rektor Univerzity Tomáše Bati (záležitosti ekonomické a sociální), Prof. M. Ludwig, rektor Univerzity Pardubice (vnější záležitosti) a doc. F. Jirásek, rektor Bankovního institutu, a. s. (záležitosti legislativní a organizační).

-red-

Stručně

S klavírním recitálem vystoupil na pozvání Židovské obce Olomouc 26. 1. v Kapli Božího těla Uměleckého centra UP americký pianista **David Syme**.

* * *

Ve Velké učebně FF UP pořádal Kabinet vyučovací techniky ve spolupráci s firmou GL GALLAT ve dnech 2. a 3. 2. pro zájemce z UP prezentační akci zaměřenou na **využívání didaktické, audiovizuální a výpočetní techniky při výuce a na vědeckých konferencích**.

* * *

V aule Filozofické fakulty UP se 4. 2. uskutečnily **slavnostní akty promoce absolventů doktorského studijního programu Lékařské fakulty, Filozofické fakulty, Přírodovědecké fakulty, Pedagogické fakulty a předání jmenovacích dekretů docentům**, kteří se habilitovali na Lékařské fakultě, Filozofické fakultě a Fakultě tělesné kultury UP.

-red-

největší úspoře při dělení financí mezi centrálními jednotkami a jednotlivými fakultami univerzity. Mj. padl i návrh, k němuž by měla zaujmout stanovisko i Koordinační rada IG UP, aby některým centrálním jednotkám byly přiděleny finance pouze na půl roku. Z jednotlivých příspěvků opět vyplynula nespokojenost s fungováním některých částí Informačního centra UP. K oběma návrhům se AS UP hodlá vrátit i na svém příštím zasedání.

V návaznosti na stále diskutovaná úsporná opatření se posléze hovořilo také o *změně financování v oblasti ubytování vysokoškolských studentů*. Nové podmínky, za nichž budou studenti ubytováni na vysokoškolských kolejích, nabudou platnosti 1. 10. 2005. V současné době se připravuje nové znění *Stipendijního řádu UP*, v jehož rámci bude zaveden nový typ stipendia – *ubytovací stipendium*. Podle informací kvestora UP Ing. J. Jirky se při určování nároku na ubytovací stipendium bude Univerzita Palackého řídit „Pravidly MŠMT ČR“ („Pravidla pro poskytování dotací MŠMT ČR podle zákona o vysokých školách veřejným vysokým školám na ubytování a stravování studentů a na ubytovací stipendia na rok 2005“), zvažována je pouze možnost úpravy kritéria týkajícího se trvalého pobytu v okrese, v němž je místo posluchačova studia. Jistou roli v nárokových kritériích patrně sehraje tzv. dojezdovost. V této souvislosti se kvestor UP mj. zmínil o tom, že prováděná reforma si vyžádá řadu nových administrativních úkonů. Jak dále uvedl, předpokládané náklady související se sběrem dat, jejich zpracováním a výplatou stipendií, které jsou odhadovány zhruba ve výši 200 tis. korun, se budou muset promítnout v rozpočtu UP (podrobnější informace o reformě financování ubytování vysokoškolských studentů a mj. i jejím vlivu na ceny ubytování a stravování studentů a na hospodaření SKM UP přineseme v příštím čísle ŽUP).

M. Hronová

„Tramtarie vrací úder!“

Pod tímto heslem se organizační tým studentů a mladých divadelníků (UP, JAMU, MU, Vyšší odborné herecké školy ve Zlíně a Praze) chystá obnovit provoz divadla Tramtarie, jehož „znovuoživení“ by mělo v Olomouci otevřít multikulturní prostor s nabídkou širokého spektra kulturních pořadů, filmových a divadelních projekcí i komponovaných večerů. O alternativní využití druhé scény Moravského divadla Olomouc v Hodolanech se pokusili před časem umělci šéfové bývalého studia *Hořící žirafa*, později Divadla Tramtarie; nyní by měl tento multifunkční prostor poskytnout zázemí novému stálému souboru divadla Tramtarie, který se chystá uvést v druhé polovině sezóny šest vlastních představení. Konfrontací se spektrem tvorby divadelních souborů budou pravidelná hostování mimo-olomouckých profesionálních souborů malých forem – Pídivadlo, Divadla 7 a půl, divadlo Drak Hradec Králové a dalších. Důležitou součástí dramaturgie je i projekt *Nová síť divadla Alfréd ve dvoře (Praha)*, jehož je Tramtarie součástí, který napomáhá efektivní distribuci divadelních představení této scény.

Program by měl být obohacen rovněž o alternativní projevy jiných uměleckých forem – performance, filmu, tance, hudby, výtvarného umění, literatury, videoartu a dalších.

Provoz staronového multikulturního prostoru Tramtarie bude zahájen **ve středu 16. 2. 2005** komponovaným večerem plným hudby, performancí, audiovizuálních lahůdek i překvapení.

Blíží informace přineseme v příštím čísle.

-red-

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA UP V OLOMOUCI
Vás srdečně zve na
PLES PŘÍRODOVĚDECKÉ FAKULTY
dne 11. března 2005
Slovanský dům v Olomouci
zahájení v 19.00 hodin
K tanci a poslechu hraje hudební skupina GALAXY
Večer zřítkem hudební skupina JEN TAK
Program:
Taneční klub OLYMP Olomouc - skvělý latinsko americký taneční
Taneční vystoupení - ELENA MORENO - FLAMENGO
Uzávěrku letních tanců pod vedením tanečnické školy SAMBA DANCE
Součástí večera i "Třídla s tanečnicí" a zábavný kvíz
Tombola
Prodej vstupenek od 12. 2. 2005, cena 160.-Kč. Rezervace na tel. 585 634 009, 736 768 137

Objasnění situace kolem obnovy dat databáze publikační činnosti OBD^{PRO}

Databáze publikační činnosti pracovníků Univerzity Palackého je spravována Knihovnou UP a je k dispozici všem uživatelům univerzity již od roku 1999. Server, na kterém je databáze provozována, byl pořízen z prostředků grantu. Grant byl získán oddělením automatizace Knihovny UP v roce 1998 z programu výzkumu a vývoje „Rozvoj informační infrastruktury pro výzkum a vývoj“ MŠMT.

Databáze je přístupná třemi možnými způsoby. První dva slouží k editaci bibliografických záznamů.

Jedná se o přístup přes klienta OBD^{PRO}, který je k dispozici ke stažení na adrese <http://www.ders.cz/obd/upol/>.

Dále přes INIS (Integrovaný informační systém Univerzity Palackého) na adrese <http://inis.upol.cz>.

Třetí přístup slouží pouze pro prezentaci publikační činnosti a je přístupný na adrese <http://publib.upol.cz/~obd>. Vyhledávání pomocí tohoto WWW rozhraní je jednoduché, intuitivní a obsahuje kontextovou nápovědu.

Systém OBD^{PRO} je ke stejnému účelu využíván nejen na naší univerzitě, ale i na řadě dalších univerzit v České republice. (Např. VŠCHT v Praze, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Vysoká škola báňská v Ostravě, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, atd.)

Dne 5. 1. 2005 při pravidelné údržbě serveru publib.upol.cz, na kterém služba OBD^{PRO} běží, došlo velkým nedopatřením ke smazání databáze OBD^{PRO}. Současně nastal souběh několika nešťastných okolností, které způsobily, že záloha databáze z poslední doby nebyla k dispozici.

Byla tedy obnovena databáze z poslední dostupné zálohy z března 2004 a bylo zjištěno, že došlo ke ztrátě přibližně 1 000 záznamů. Počet záznamů v celé databázi od roku 1999 do března 2004 byl asi 11 500. Počet záznamů v celé databázi na přelomu let 2004/2005 byl přibližně 12 500.

Asi 350 záznamů bylo vzápětí doplněno v plnohodnotné podobě z lokálních záloh, které si vytvářeli ti přispěvatelé, kteří pro tvorbu záznamů používali klienta OBD^{PRO}. Další záznamy začali někteří přispěvatelé doplňovat znovu ručně. Tam, kde knihovna dostala podklady, doplňují její pracovníci záznamy s tím, že vlastníci si je následně postupně opravují a doplňují.

V této chvíli je v databázi 13 819 záznamů, tedy o tisíc víc než bylo na konci roku 2004.

Chci se jménem Knihovny velice omluvit za problém všem, kteří byli ztrátou dat postiženi, kterým tak byly způsobeny závažné problémy a jsou teď nuceni znovu vytvářet nebo opravovat záznamy, vytvořené již v minulém roce. Pracovníci Knihovny UP intenzivně spolupracují se všemi, které ztráta dat postihla. Okamžitě po havárii byly provedeny úpravy zálohovacího mechanismu. Zálohy se v současné době provádějí každou noc na dva různé servery, takže každé ráno jsou aktuální data uložena ve třech kopiích na třech různých místech.

V databázi OBD^{PRO} teď nadále probíhá aktualizace publikační činnosti. Z dat OBD^{PRO} se vyberou podle kritérií Rady pro výzkum a vývoj záznamy pro RIV (Registr informací o výsledcích). Data budou předána na jednotlivá ministerstva a grantové agentury a jejich prostřednictvím Radě vlády pro vědu a výzkum. Na množství a odborné kvalitě záznamů jsou závislé finanční dotace pro každou vysokou školu. Problém, který nastal 5. ledna, neohroží datum předání záznamů publikační činnosti za loňský rok.

Data jsou předávána tímto způsobem každý rok.

Počet předaných dat publikační činnosti z Univerzity Palackého do RIVu za roky 2000–2003:			
rok 2000	rok 2001	rok 2002	rok 2003
537	511	801	774

Ráda bych teď podala vysvětlení těm, kterým chybí přesnější informace o dostupnosti publikačních dat přes WWW rozhraní (<http://publib.upol.cz/~obd>).

Síroka odborná veřejnost si může prohlížet publikační aktivity na Univerzitě Palackého přímo v Acta Universitatis Palackianae Olomucensis (dále AUPO) na WWW stránce <http://publib.upol.cz/~publ/AUPO.htm>. Fakultám je nabídnuto zveřejňování plných textů AUPO – plně je zatím využíváno Fakultou tělesné kultury, Lékařskou a Přírodovědeckou fakultou. V řadě případů, kdy se data vztahují ke článkům uveřejněným v AUPO, jsou data přímo propojena na plné texty článků.

Databázi OBD^{PRO} lze využívat i při zpracování rešerší ze všech na UP dostupných databází od multioborového Web of Knowledge až po vysoce specializovanou Zoological Record. Pomocí OBD^{PRO} lze při psaní odborných publikací vkládat citace do textu a vytvářet seznamy použité literatury. Pro potřeby akreditací, grantových zpráv apod. je možno vytvářet seznamy literatury, které jsou vztahy ke konkrétnímu záměru, grantu, pracovišti atd.

V případě jakýchkoliv problémů nebo nejasností při práci s publikačními daty je možno obrátit se na osoby vyjmenované na adrese (http://publib.upol.cz/~publ/OBD_uvod.htm), které poskytnou podrobně a vyčerpávající informace.

RNDr. D. Lošťáková, ředitelka Knihovny UP

K novým webovým stránkám UP

Od 15. února budou na adrese www.upol.cz fungovat nové webové stránky UP. Na nové stránky je převáděn aktualizovaný obsah starého webu v pozměněném členění, přičemž mnohé informace jsou doplněny.

Ve středu 2. února se konala schůze redakční rady webových stránek, již se účastnili i zástupci fakult a CVT. Předmětem jednání byl stav prací na nových stránkách, uživatelské přístupy pověřených administrátorů fakult a centrálních jednotek a tvary adres jednotlivých pracovišť.

Změny internetových adres

V souvislosti s přechodem na nové webové stránky UP dojde k některým změnám, které se dotknou adres stránek pracovišť (kateder, ústavů, klinik, center apod.) V současnosti existují tyto typy stránek pracovišť:

1. centrálně spravované stránky (aktualizaci obsahu zajišťuje redaktor webových stránek UP);
2. samostatně spravované stránky typu *jmeno_pracoviste.upol.cz* nebo *www.jmeno_pracoviste.upol.cz*;
3. samostatně spravované stránky typu *www.upol.cz/cokoli*, typická je adresa *www.upol.cz/resources/jmeno_pracoviste*.

ad 1) U prvního typu stránek pracovišť je obsah převáděn do nového webu a webové adresy těchto pracovišť se tedy změní v závislosti na struktuře nového webu.

ad 2) Těchto adres se změna nedotkne.

ad 3) Adresa stávajícího webu UP se změní na *oldwww.upol.cz*, a tedy také stránky těch pracovišť UP, která dosud používala adresy typu *www.upol.cz/cokoli* se změní na *oldwww.upol.cz/cokoli*. Automatický převod těchto adres (v původním tvaru) na nový web se neplánuje ani perspektivně.

Okamžitým řešením může být vytvoření adresy na novém webu, tak, aby měla stejný tvar jako doposud, s automatickým přesměrováním na funkční stránku „*oldwww*.“ O tuto změnu je nutné požádat správce webu na e-mailové adrese vladimir.kubak@upol.cz.

Z dlouhodobého hlediska je vhodnější buď požádat Mgr. P. Voláka z CVT (e-mail: petr.volak@upol.cz) o vlastní adresu pro své stránky nebo převést stránky pracoviště na nový web pod redakční systém Typo3. Pro samostatnou editaci stránek pomocí redakčního systému připravuje AVC UP školení, jejichž termíny budou vypisovány dle zájmu. Zájemci o školení se mohou nahlásit na e-mailové adrese daniel.agnew@upol.cz.

Anglická verze univerzitních stránek se připravuje a její obsah a podoba zůstávají dosud nezměněny. Změnila se pouze adresa na *oldwww.upol.cz/UP_En/*.

V. Kubák a D. Agnew

HABILITACE A PROFESURY

Vědecká rada UP

Na zasedání Vědecké rady UP, které se koná v pondělí dne 14. 2. ve 13 hod. ve velké zasedací síni Rektorátu UP (Křížkovského 8), budou projednány následující návrhy na jmenování profesorem:

- doc. PhDr. **Libuše Spáčilová, Dr.** (docentka Katedry germanistiky FF UP), obor německý jazyk (návrh FF);
- doc. RNDr. **Agáta Fargašová, DrSc.** (vedoucí Katedry ekososologie a fyziotaktiky PrF UK v Bratislavě), obor ekologie (návrh PrF);
- doc. Ing. **Vladimír Krén, DrSc.** (vedoucí Laboratoře biotransformací Mikrobiologického ústavu AV ČR, externí učitel LF UP), obor lékařská chemie a biochemie (návrh LF).

-j/h-

Filozofická fakulta UP

Dne 9. 2. 2005 proběhne před Vědeckou radou FF UP v zasedací místnosti U1, Křížkovského 8, tato habilitační řízení:

- 13 hod.: PhDr. **Stanislav Kolář, Dr.** (odborný asistent na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF OU), dějiny anglické a americké literatury;
- 14.15 hod.: PhDr. **Zdeňka Vychodilová, CSc.** (odborná asistentka na Katedře slavistiky FF UP), lingvistika konkrétních jazyků – srovnávací slovanská jazykověda.

Podrobnější informace k uchazečům najdete na www.ff.upol.cz/veda.

-ffup-

Podporujeme aktivní učení a samostatné myšlení žáků

Tímto mottem je uvedeno téma osmidenního vzdělávacího kurzu, který v termínech od 4. 2. 2005 pořádá Ošetrovatelské informační a školicí centrum při Ústavu teorie a praxe ošetrovatelství LF UP v Olomouci. Absolvování všech čtyř modulů tohoto kurzu bude oceněno mezinárodním certifikátem partnerů projektu RWCT a vzhledem k akreditaci MŠMT jej lze použít jako doklad o dalším vzdělávání. Kurz proběhne ve čtyřech dvoudenních setkáních (vždy od pátku 9 hod. do soboty 16 hod. v prostorách ÚTPO, Hněvotínská 3, Olomouc) a je určen učitelům všech stupňů a typů škol bez rozdílu apobace, zdravotnickým pracovníkům zabývajícím se edukací, ale také i studentům VŠ zájmagícím se o tuto problematiku.

Bližší informace podá Mgr. P. Kudlová, e-mail: holesinp@tun.upol.cz, tel.: 585 632 805.

-mr-, -red-

Doc. J. Pešák: V obdobné situaci jsem se již ocitl

Zhruba v polovině prosince 2004 zveřejnilo MŠMT ČR výsledky hodnocení návrhů výzkumných záměrů vysokých škol a rezortních výzkumných ústavů. V žádostech o tzv. institucionální podporu – letos shodnou s částkou 2,4 mld. korun – neuspěla více než polovina předložených návrhů. Přelomové rozhodnutí způsobilo napříč vysokými školami bouřlivou diskusi. Někteří akademici přirovnávají zmíněný řez k potřebnému revolučnímu činu, jiní hovoří o zpackaném verdiktu.

Možnost, jak získat dotaci, neskončila úspěšně např. pro **doc. J. Pešáka, CSc.**, z Ústavu lékařské biofyziky LF UP, jenž MŠMT ČR žádal o institucionální podporu pro výzkumný záměr *Integrované studium fyziologického a patofyziologického hlasu a řeči*.

Rada vlády pro výzkum před časem seřadila instituce, firmy a výzkumné týmy do pěti skupin. Podle toho, v jaké skupině se kdo ocitl, bude v budoucnu dostávat peníze. K tomuto přelomovému rozhodnutí prý Radu přiměla nízká efektivita na vědu vynaložených peněz. Bylo ono rozhodnutí podle vás odvážným činem MŠMT ČR nebo souhlasíte s názorem těch, kteří hovoří o zpackaném verdiktu?

Byl to revoluční krok, však nedostatečně připravený. Podmínky, za nichž k němu totiž došlo, mohly akceptovat výzkumné ústavy, ne vysoké školy. Vědecký pracovník ve výzkumném ústavu se věnuje především výzkumu, vědecký pracovník vysoké školy se věnuje všemu, co s výzkumem souvisí a navíc – musí dostat svému pracovnímu úvazku, jenž ho zaměstnává výukou.

Já jsem měl v životě štěstí; pracoval jsem ve vývojové konstrukci tehdejší Meopty v Přerově, dále ve vývoji v Tesle v Litvli a později i v Ústavu klinické a experimentální neurologie LF UP – ve výzkumných

podmínkách jsem tedy mohl strávit dost velkou část života. Ve všech zmiňovaných organizacích pracoval na daném výzkumu vždy tým lidí. Má-li zmíněné dělat – a na vysokých školách to tak zpravidla funguje – jeden člověk nemůže celou širší práce včetně i výzkumného zájmu zvládnout. Na vysoké škole funguje mnohde pouze na základě osobních vazeb. Přestože si jich velmi vážím, to prostě nestačí... Považuji za velmi neseřízní, že se v novinách objevila tabulka, v níž se veřejnosti říká, která škola za něco stojí a která ne (viz Respekt 52/04). Ve výsledku takové hodnocení totiž ubližuje všem těm, kteří na vysokých školách dělají dobrou práci. Veřejnosti byl předložen krivý obraz o vysokých školách.

K dotazu bych rád závěrem dodal: místo hodnocení, které se zabývá tím, kolik kdo „urve“ z těch 2,4 mld. korun, by se spíše mělo hodnotit, kdo dané škole něco přináší a její

věhlas rozšiřuje. Kladného hodnocení by se mělo dostat tomu, kdo může publikovat v zahraničí, kdo by malým článkem přinesl něco nového. A to může kdokoli a nezávisle na rozdělování miliardách. V této souvislosti odkazují na Web of Science (wos.cesnet.cz).

Váš výzkumný záměr *Integrované studium fyziologického a patofyziologického hlasu a řeči* skončil po šestiletém bádání v části zamítnutých, kterým nebyl přiznán nárok na pokračování. V jaké situaci se nyní nacházíte a jak ji budete řešit?

Okamžitě jsem z širšího záběru jmenovaného výzkumného záměru vybral část, která je čistě zařaditelná do oblasti medicíny, a požádal o příslušnou dotaci Ministerstvo zdravotnictví ČR. Takto možná získám alespoň dotaci na jeden úkol z výzkumného záměru – Multicentrickou klinickou studii. Abych byl ale upřímný, to, že se mi nepodařilo získat dotaci na výzkumný záměr, nevímám zase tak zle, je to ale jen moje osobní zkušenost. V obdobné situaci jsem se již ocitl. Nadto – práce na

výzkumu v oblasti *Integrovaného studia fyziologického a patofyziologického hlasu a řeči* je již v takové fázi, že si troufám říci, že aspoň v zájmu koktavých jedinců přežije, škoda když ne u nás, po publikování výsledků aspoň v zahraničí. Spousta důležitých dílčích studií – mj. za jeden a třičtvrté milionu – je dnes totiž dokončena. Tuto práci chci samozřejmě dotáhnout do konce, a protože je to „běh na dlouhou trať“, rád bych – až nastane vhodná doba, kdyby v ní mohl pokračovat jeden z mých studentů – pomocná vědecká síla Tomáš Gréz, posluchač V. ročníku LF UP. V dané oblasti se aktivně pohybuje již pátým rokem. Věřím, že tak bude moci navazovat na mou mnohaletou práci.

Pro zbežnou představu: jak daleká je cesta od účinné látky k patřičnému léku?

Velmi daleká... Dosud prošla práce třetím z pěti výzkumných stádií. Jen třetí stádium

probíhalo téměř dva roky. Jak budou vypadat zbylá, to si netroufám odhadovat.

Podle mých informací mohou rektori vysokých škol získat od MŠMT ČR hodnocení a oponentní posudky svých VZ, na něž chtěli získat finanční podporu. Znáte již důvody, proč váš výzkumný záměr byl mezi zamítnutými?

Myslím, že výzkumný záměr *Integrované studium fyziologického a patofyziologického hlasu a řeči* byl zařazen do kategorie odmítnutých hned v prvopočátku. Pravděpodobně jsem neměl vše v pořádku po formální stránce. O co šlo však konkrétně, nevím a trvám na tom, že vysoké školy na nastavené podmínky nejsou připravené. V době příprav záměrů jsem pracoval na spoustě dalších záležitostech, které takřkajíc „tekly“... Abych promýšlel a vyhledával ještě nějakou strategii, na to prostě nebyl čas.

Pokud bude objektivně doložitelné, že peníze nezískal kvalitní projekt, jenž např. navazuje na předchozí záměr, budou se snad hledat cesty, jak získat finanční prostředky na jeho podporu. Myslíte, že je to reálné?

Nevím. Vím jen např. to, že již nakoupené unikátní přístroje by také nemusely být využity...

Co vás čeká v nejbližší době?

Budu zpracovávat výsledky studie, která musí být statisticky podložena.

Ptala se

M. Hronová, foto T. Jemelka

Laboratoř Molekulární fyziologie rostlin
na Přírodovědecké fakultě UP
**hledá pracovníky (muže či ženy)
na obsazení těchto míst:**

- **laborant;** požadované vzdělání a zkušenosti: SŠ nebo VŠ, práce na PC, samostatnost, znalost angličtiny vítána, týmová práce; nástup: 1. 4. 2005; platové podmínky na základě platných mzdových předpisů s možností osobního ohodnocení až do výše 50 % měsíčního výdělku;
 - **vědecký asistent;** požadované vzdělání a zkušenosti: VŠ s titulem Mgr. nebo Ph.D., práce na PC (Word, Excell, PowerPoint, Internet), znalost angličtiny, vážný zájem o vědeckou práci, samostatnost, týmová práce; nástup: 1. 4. 2005; platové podmínky na základě platných mzdových předpisů s možností osobního ohodnocení až do výše 50 % měsíčního výdělku;
 - **dva doktorandi;** požadované vzdělání a zkušenosti: VŠ s titulem Mgr., práce na PC (Word, Excell, PowerPoint, Internet), znalost angličtiny, vážný zájem o vědeckou práci, samostatnost, týmová práce; nástup: 1. 9. 2005 na základě výsledků přijímacího řízení, které proběhne na jaře 2005; stipendium na základě platných mzdových předpisů.
- Pracovníci budou vybráni pouze na základě výběrového řízení (u doktorandů na základě výsledků přijímacího řízení). **Příhlášky s odborným životopisem, popřípadě se seznamem publikační činnosti, zasílejte nejpozději do 20. 3. 2005 na adresu:** Dr. M. Fellner, Katedra buněčné biologie a genetiky PrF UP, Šlechtitelů 11, Olomouc-Holice 783 71, nebo e-mailem na adresu: emfee@prfhlnl.upol.cz.

Blíže informace získáte na tel. čísle: 585 634 905 (M. Fellner).

Balbuties (koktání) postihuje jedince kdekoli na celém světě. Ve věku školní zralosti trpí koktavostí přibližně 1,5 % všech dětí. Přestože u přibližně čtyř pětina postižených může dojít v průběhu dospívání ke spontánní úpravě řečového projevu, zdravotní a společenské důsledky koktání zůstávají závažným problémem. Výsledky vyšetřování organických odlišností u balbutiků a populace bez řečových obtíží vedly k formulaci hypotézy pneumoobstrukční etiologie balbuties. K ověření terapeutického účinku β_2 sympatomimetika formoterolu byla provedena pilotní studie u tří subjektů trpících balbuties. Formoterol byl podáván v jedné denní dávce pomocí inhalátoru. Pacienti si sami denně hodnotili vlastní dojem z komunikace narušované koktáním pomocí ordinární pětibodové stupnice, sestavené analogicky podle McGill Pain Questionnaire, běžně používaného dotazníku pro subjektivní bolesti. V dostupné literatuře podobný terapeutický postup dosud není popsán. První výsledky byly překvapivě příznivé. V říjnu 2003 bylo zahájeno multicentrické otevřené klinické hodnocení (fáze III) k ověření účinnosti farmakologické léčby koktavosti. Studie zahrnovala asi 40 dětí, adolescentů a mladých dospělých a proběhla v šesti centrech na Moravě. *Koktavost je pro postižené nesmírně stresující záležitost a není nikdy (včetně pediátrů), kdo by rodičům těchto dětí alespoň vysvětlil, co se vlastně děje. Až postižený zjistí, že nemoc neustupuje a s velkou pravděpodobností mu nebude pomoheno, začne být autistický. Pro handicapované rodiny se situace jeví jako tragédie,* říká doc. RNDr. J. Pešák, CSc., z Ústavu lékařské biofyziky LF UP, který podobných příběhů vyslechl spoustu. *Z prevalenčních asi dvou procent se zhruba čtyři pětina z postižením nějak vyrovnají. Ale to slovní spojení „nějak vyrovnají“ v sobě bohužel zahrnuje i ty, kteří se „před světem“ komunikačně stáhnou do ústraní, dodává řešitel výzkumného záměru, jenž institucionální podporu MŠMT ČR nezískal.*

–map–

Zdroj: *Klinická farmakologie a farmacie (1/2004)*, doc. RNDr. J. Pešák, CSc., LF UP, Zmírňování zadržávání v řeči u dětí a mladistvých s balbuties po aplikaci β_2 sympatomimetika formoterol.

V minulém čísle jsme publikovali stanoviska některých děkanů fakult UP k problematice výzkumných záměrů, vyhodnocených v závěru minulého roku MŠMT. Dnes přinášíme odpovědi dalších představitelů fakult UP:

1. Jak jste spokojen s výsledky hodnocení výzkumných záměrů z pohledu vaší fakulty?
2. V čem vidíte příčiny dosaženého počtu přijatých/nepřijatých návrhů z pracovišť vaší fakulty?
3. Jak motivuje vedení vaší fakulty akademické pracovníky k produkci výzkumných projektů, publikační činnosti atp., resp. k vědecké tvorbě?

Doc. P. Chalupa, Th.D., děkan Cyrilometodějské teologické fakulty UP:

Ad 1) CMTF podávala návrh na tři výzkumné záměry. Jeden z nich byl přijat a zařazen do kategorie B. S třetinovou úspěšností mohou být relativně spokojeni, i když stoprocentní úspěšnost by byla samozřejmě mnohem lepší.

Ad 2) Příčiny přijetí či nepřijetí se odvíjejí od kritérií, uplatněných při hodnocení. V této souvislosti cituji ze Stanoviska ředitelů vědeckých ústavů III. vědní oblasti Akademie věd ČR – humanitní a společenské vědy k Metodice hodnocení výzkumu a vývoje a jejich výsledků zpracované Radou pro výzkum a vývoj a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy: „Je nezbytné trvat na důsledném oborovém rozlišení, metodika musí respektovat rovnocennost vědních oborů a zejména nepřipustnost mechanického přenosu kritérií hodnocení z jedné vědní oblasti do druhé nebo z aplikovaného výzkumu na základní (např. k patentnímu věde základní výzkum pouze výjimečně).“

Ad 3) Motivačních faktorů je několik. Vedení CMTF připomíná stále znovu všem akademickým pracovníkům, že výzkum v oboru je nezbytnou součástí pracovní náplně vysokoškolského učitele. Počty získaných grantů a publikační činnost jsou důležitými kritérii v přerozdělení finančních prostředků na jednotlivé katedry fakulty. Fakulta se snaží vytvářet dobré pracovní podmínky badatelům.

Prof. J. Štěpán, proděkan pro vědeckobadatelské záležitosti Filozofické fakulty UP:

Ad 1) Jsem spokojen s přijetím výzkumného záměru FF „Pluralita kultury a demokracie“ v kategorii B, i s podílem FF na přijatém VZ CMTF „Centrum pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty“. Nepříjemné je pro FF vyřazení VZ „Historie a kultura Moravy“, který byl míněn jako pokračování stejnojmenného záměru z předcházejícího období, na jehož řešení se podílela řada kateder a akademických pracovníků FF.

Ad 2) Přijatý návrh zřejmě byl dostatečně dobře připraven. Nepřijetí VZ „Historie a kultura Moravy“ má patrně příčinu v tom, že oproti původnímu záměru se jeho záběr rozšířil tak, že i jeho název přestal být plně výstižný. Cílem této úpravy bylo zapojení dalších kateder a pracovníků.

Ad 3) Nejsilnějším stimulačním prostředkem je výše rozpočtu FF.

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Rektoři o všem věděli

V ostré mediální diskusi se objevuje několik opakujících se výtek vůči postupu ministerstva. Jedna námitka zcela zpochybně uplatněný soutěžní přístup k poskytování výzkumných záměrů a lepší řešení vidí v dosavadní praxi. Návrat zpět však není možný ani z hlediska zákona, ani z pohledu reformy vysokých škol, s níž školy samy souhlasily a na níž se podařilo získat spoustu peněz nejen pro výzkum, ale též pro vzdělávací činnost.

Druhá výtká zmiňuje údajně katastrofální strukturální a personální dopady nového systému: zánik vědních oborů, rozehnaní týmů, propouštění mladých vědců. Princip, podle něhož institucionální podpora směřuje na školy, nikoli na jednotlivé fakulty či týmy, vysvětluje, že se skutečně může stát (a taky se ve více případech stalo), že škola jako celek vytečnou úspěje, ačkoli některá fakulta či tým nemusí uspět vůbec. Pak je ovšem v možnostech školy, aby členy takových týmů „podržela“ třeba z jiných zdrojů. Příkladem je zmíněná vzdělávací činnost, rozvojové programy ministerstva školství, tzv. specifický výzkum nebo granty. Víme též o některých strukturálních dopadech, které se značně vymykají původním předpokladům a kterými se v souvislosti s reformou vysokých škol budeme ještě zabývat. Třetí proud kritiky se týká zvoleného modelu financování. Proč má být menší část záměrů financována plně a zbytek vůbec? Vždyť podle zažité tradice se dotovaly všechny záměry, jen v různé míře. Nový model však vyplývá ze zákona. Návrh záměrů se buď přijmou, anebo odmítnou (včetně nároků na peníze) a případně snížení státní podpory musí škola vždy doplnit z vlastních zdrojů, které obvykle bývají velmi omezené.

Poslední skupina námitek směřuje k detailům použité metodiky. Tady je třeba připomenout, že principy hodnocení včetně diskovování míry vlivu oponentních posudků na konečný výsledek byly předem projednávány s reprezentací vysokých škol, Radou pro výzkum a vývoj, zástupci Akademie věd ČR i odbornými hodnotícími komisemi a také v úplnosti zveřejněny.

Viz: Kladivem na výzkumné záměry, Petr Kolář – http://www.msmt.cz/_HOMEK/?CAI=38.

Prof. Z. Kolář, CSc., děkan Lékařské fakulty UP:

Ad 1) Domnívám se, že vedení žádné organizační jednotky nemůže být nikdy zcela spokojeno, pokud chce, aby její výkon nestagnoval. Vždy se najde něco, co je možné zlepšit. Proto nemohu být úplně spokojen ani s výsledky naší fakulty v soutěži o institucionální podporu výzkumu a vývoje, kterou označujeme jako hodnocení výzkumných záměrů (VZ). Oproti minulému období jsme sice zaznamenali podstatné zvýšení objemu finančních prostředků (přibližně 3×), avšak mrzí mne, že ne všechny VZ podané z naší fakulty uspěly. Pro informaci zde uvádím, že pracoviště naší fakulty podala návrhy šesti výzkumných záměrů, z toho jednou v paritní kooperaci s PŘF UP, a z těchto šesti návrhů uspěly jen tři.

Ad 2) Příčin je jistě více, ale ty nejpodstatnější jsou dle mého názoru dvě. V podstatě se kryjí s hlavními kritérii hodnocení podaných VZ, tak jak byly uvedeny v zadání při jejich vyhlášení MŠMT. Institucionální podpora měla být podle nich určena totiž jen těm kolektivům, které splnily dvě základní podmínky: (1) v uplynulém období dosáhly ve výzkumu relevantních výsledků doložených odpovídající publikační aktivitou a (2) předložily a obhájily koncepci své činnosti na následující období. Jak se zdá, ty kolektivy, které neuspěly, některou z těchto podmínek podcenily. Je to ponaučení pro příště, abychom byli náročnější sami k sobě a věnovali větší pozornost zdánlivým detailům a formalitám.

Ad 3) Motivace ze strany vedení fakulty je jistě důležitá, ale především bych zdůraznil, že hlavní motivací musí najít každý sám v sobě. Je třeba mít na zřeteli, že pro úspěch v konkurenci jiných lékařských fakult a vysokých škol bude stále důležitější kvalita vzdělání, kterou naše fakulta může poskytnout. A kvalita vzdělání jednoznačně souvisí s kvalitou vysokoškolských učitelů. V rozvinutých zemích již našli přímou paralelu mezi kvalitou výuky a kvalitou výzkumu, který se uskutečňuje na dané škole. Samozřejmě, že ne každý vynikající učitel musí být vynikající vědec a ne každý vynikající vědec musí být skvělý učitel. V globále ale obě činnosti na univerzitách musí být naprosto vyvážené. Úspěšná vědecká činnost přináší na vysoké školy další finanční prostředky, které v podstatě slouží nejen k řešení určitého výzkumného projektu, ale i ke zkvalitnění úrovně

učitelů a výuky. Proto vysoké školy, které jsou úspěšné ve výzkumné oblasti mohou nabídnout svým posluchačům kvalitnější vzdělání a lépe obstojí v konkurenci jiných škol. Jsme si toho vědomi, a proto se snažíme naše pracovníky pobízet k většímu vědeckému výkonu nejrůznějšími způsoby. Jelikož věříme, že nejučinnější jsou ekonomické nástroje, schválili jsme nejrůznější finanční prémie pro pracovníky, kteří dosáhnou habilitace nebo stupně profesora do určitého věkového limitu, stimuluje pracovníky, kteří dovedou k obhajobě doktorandy, vyhlásili jsme zvláštní ceny pro pracovníky i studenty DSP, kteří publikují své vědecké práce v kvalitních zahraničních časopisech atd. Současně jsme odhodláni rozdělit v letošním roce prostředky, které fakulta získá za specifický výzkum jen mezi pracoviště, která se na jejich získání podílela a nepoužít je na saturaci provozu nevykonných ústavů a klinik.

Dále úspěšným pracovištím, která získala VZ, a tím významným způsobem šetří mzdové prostředky fakulty, poskytneme ušetřenou částku pro motivaci jejich zaměstnanců. Domnívám se, že již nelze dále jít cestou extenzivního rozvoje výuky bez současného zvyšování její efektivity a současného intenzivního rozvoje vědeckého potenciálu. Jedně tak se nám podaří překonat podprůměrnost a průměrnost.

Prof. H. Válková, CSc., děkanka Fakulty tělesné kultury UP:

Ad 1) Samozřejmě jsem spokojena. O to více, že v obdobných tématech byla konkurence dalších dvou fakult v ČR (FTVS UK Praha, FSpS Brno). Byl záměr FTK byl zařazen do kategorie B, považují tuto skutečnost za významný úspěch a již teď děláme vše proto, abychom požadovanou část byli schopni „dofinancovat“. Jsem přesvědčena, že schopni budeme. Pro FTK totiž získání vědecko-výzkumného záměru není jen pomoc finanční, ale pomoc odborná, zajišťuje prostor personální, časový i technický pro rozvoj fakulty (a tím současně i univerzity), otevírá možnosti pro rychlejší pozitivní změny v kvalifikační struktuře, především pro střední a mladší generaci. A v neposlední řadě znamená i významný přínos poznatků v tématice pohybu a zdraví, tedy hodnot obecně lidský a společensky prospěšných.

Ad 2) O příčinách se samozřejmě mohou jen domnívat, protože jsem neměla možnost srovnávání mezi hodnotitelskými komisemi a jednotlivými projekty. Domnívám se, že hlavní příčinou byla kvalita zpracování, která vyvěrala ze zkušenosti z již dříve řešených národních i mezinárodních projektů, v prokázané kvalitě předchozích výstupů a samozřejmě v cílech, které výzkumný záměr formuloval v rovině obecné i v dílčích konkrétních výstupech. V neposlední řadě jsme dodrželi i podmínky, které byly stanoveny striktně: současná kvalifikace i věková struktura řešitelů, pravděpodobnost kvalifikačního růstu, koncentrace na řešení úkolu záměru a nezdojování s úkoly dalšími.

Samozřejmě i mně v etapě příprav a očekávání výsledků hodnocení vadila někdy ne zcela zřetelná kritéria a hlavně, pozdní zveřejnění výsledků.

Přes potěšení z přijetí výzkumných záměrů mne mrzí, že jsme nebyli úspěšní v soutěži o výzkumná centra, přestože jsme deklarovali jedno celorepublikové centrum s vedením FTVS v Praze. Oblast kinantropologie (resp. Tv a sportu) je nyní vlastně oblastí, které v ČR výzkumné centrum nemá, přestože garant (MŠMT) má ve svém titulu slova tělovýchova a sport.

Ad 3) Na to by asi lepší odpověď měli dát ti, kteří mají vědecké badání za svoji vnitřní prioritu. Samozřejmě, sportovní terminologii vyjádřeno, pouze diplomem či medailí už motivovat nelze. Vnější a ekonomické stimuly jsou podstatné a FTK využívá těch dílčích možností, které ve vysokoškolském prostředí jsou možné. O co je méně možností finančních, o to více je nutné pečovat i o sociální potenciál a sociální atmosféru na daných pracovištích. Není to jen otázka vedení fakulty, ale i těchto pracovišť, což není v rozporu s pracovní disciplínou a koncentrací na kvalitní výsledky práce.

Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860

1. PÉREZ Hurtadus (Hurtado), S.J. (* 1526 Mula ve Španělsku – † 1595 Olomouc), rektor od 4. 10. 1566 do 8. 9. 1580

(I) Za svůj vznik vděčí olomoucké vysoké učení olomouckému biskupovi Vilémovi Prusinovskému z Víckova, zvolenému na biskupský stolec 9. března 1565; Prusinovský, tehdy jedenatřicetiletý, si předse-

▲ Hurtado Pérez, S.J. – výřez z dřevorezu Jana Willenbergera ve spise Bartoloměje Paprockého z Hlohohol a Paprocké Vůle Zrdcadlo Margkrabství moravského, vydaném v Olomouci roku 1593

Od Velikonoce 1566 působila v Olomouci pod patronací biskupa Prusinovského z Víckova jezuitská misie, z níž hodlal biskup, sám odchovanec vídeňských jezuitů, co nejdříve zříditi jezuitskou kolej s gymnáziem, a to s podporou generála TJ Františka de Borja, řádového vizitátora Jeronyma Nadala a rakouského řádového provinciála Vavřince Maggia, současně rektora vídeňské koleje TJ. S tímto úmyslem projevil dne 9. srpna 1566 papež Pius V. souhlas. Vizitátor Nadal, pobývající v srpnu 1566 v Olomouci, sám sepsal první katalog členů olomoucké koleje, v němž je uveden „P. Hurtadus, rector et lector graecus“ a dalších devět „páterů a brátrů“.

Informace o své osobě zaznamenal Pérez latinsky do katalogu olomoucké koleje TJ dne 25. srpna 1567, kdy překročil stáří asi 40 let, a doplnil je v katalogu ze dne 11. února 1574. Dozvídáme se tak, že „Hurtadus Perez, Hispanus“, se narodil kolem roku 1526 v městečku Mula poblíž města Murcia v cartagenské diecézi, rozkládající se při jihovýchodním pobřeží Iberského poloostrova. Jeho otec Didaco Martinez de Exea a matka Agnese Hurtado vlastnili zemědělský dvorec; v roce 1567 byli již oba mrtví. O svých sourozencích se H. Pérez nezmiňuje, nepodědil však rodičovskou usedlost, a tak musel hledat obživu v intelektuálním povolání. Gradu bakaláře svobodných umění dosáhl Pérez krátce před svým vstupem do Tovaryšstva Ježíšova, a zřejmě uvažoval o povolání duchovního, protože již v roce 1548 přijal od murcijnského biskupa tonzuru a čtyři nižší svěcení. Novicem TJ se stal 4. července 1553 ve své vlasti, první sliby učinil 15. srpna téhož roku a nedlouho poté putoval do Říma, kde roku 1551 – tedy ještě za života zakladatele TJ Ignáce z Loyoly (1491–1556) – vzniklo jezuitské Collegium Romanum. Zde se Pérez věnoval hlavně studiu teologie, matematiky a řečtiny, roku 1555 dosáhl gradu magistra svobodných umění a představení TJ mu určili jako první působišti jezuitské koleje v Ingolstadtě a ve Vídni, založené v letech 1555 a 1552 blízkým spolupracovníkem Ignáce z Loyoly, Belgiečanem Petrem Canisium (1521–1597), jenž stál též u zrodu jezuitské koleje a akademie pražské – Klementina. Canisius si zřejmě Péreze oblíbil, poněvadž roku 1557 navrhl, aby byl páter Hurtadus poslán z Vídně do Prahy a aby tu kromě jiného přednášel „globi rationes“, tj. astronomii.

Pérez se tak téhož roku ocitl v pražské jezuitské koleji u sv. Klimenta, kam prvních dvanáct jezuitů přišlo z Říma 18. dubna 1556. Prvním rektorem pražské koleje a akademie TJ se stal ještě z vůle Ignáce z Loyoly Ursmar Goisson, původem z Lutychu (asi 1524–1578); vyučování zde bylo zahájeno 7. července 1556.

V katalogu pražské koleje TJ u sv. Klimenta ze 2. srpna 1557 je uvedeno, že magister Pérez „legit Caesarium“ (tzn., že čte a komentuje *Zápisky o válce galské* Gaia Julia Caesara asi z r. 51 př. n. l., popř.

svod kázání a listů sv. Caesaria Arelatského, 469–542) a je domácím zpovědníkem. Když byl roku povolán rektor Goisson do Říma, spravoval Pérez pražskou kolej TJ, jak dokládá její katalog z 29. dubna 1588.

Druhý pražský rektor koleje a akademie TJ Pavel Hoffaeus (1524–1608), jmenovaný 27. listopadu 1568, určil Pérezovi jiné působišti. Císař Ferdinand II. totiž věnoval pražské jezuitské koleji při jejím založení příjmy bývalého coelestinského kláštera na vrchu Ojvině (Oybin), poblíž Žitavy v Horní Lužici, jejichž vyplácení měl zajišťovat žitavský magistrát, složený většinou z luteránů. Jejich nepřichylnost vůči jezuitům byla zdrojem obtíží, jež měl vyřešit právě H. Pérez, vyslaný s pěti řádovými spolubratry na Ojvin jako „rector Oybinensis“. Jenže Pérez na Ojvině onemocněl „chrlením krve“; zdravotní potíže provázely pak Péreze po celý jeho život, v kolejních katalozích je jeho zdraví charakterizováno jako prostřední či nepevné – přesto se Pérez dožil na svou dobu vyjimečného věku 69 let.

Hornoněmecký řádový provinciál Petr Canisius nebyl vlastnictvím Ojvína nijak nadšen – roku 1560 psal generálovi TJ Jakubu Laynezovi, že Ojvin je pro Tovaryšstvo kříž a že Hurtadus chce odtud mermomocí pryč. A tak se v listopadu 1660 objevuje Pérez opět mezi pražskými jezuiti jako kolejní minister (hospodářský správce) a učitel řečtiny. Ještě před svým odchodem z Ojvína odeslal Pérez do pražské jezuitské koleje knihy z ojvinské klášterní knihovny, mezi nimi i svazky z 15. století. Tím byl dán počátek klementinské knihovně, dnešní Národní knihovně České republiky.

Roku 1562 se sice Pérez musel na Ojvin vrátit jakožto superior zdejší jezuitské misie, ale to již mu řádoví představení chystali nové posláni až v dalekých Horních Uhách, nynějším Slovensku. V roce 1543 dobyli Turci město a pevnost Ostrihom; zdejší arcibiskup Mikuláš Oláh spolu se svou kapitulou a kapitulní školou ještě stačil před Turky uprchnout do Trnavy. Zde spojil kapitulní školu se školou městskou a pojal plán svěřit takto vzniklé učiliště, které opatřil potřebnými fundacemi, jezuitům. Po delším jednání vydal císař Ferdinand I. dne 1. ledna 1561 s papežským souhlasem zakládací listinu trnavské jezuitské koleje a akademie; do čela koleje, jejíž budova se vzápětí začala stavět, byl postaven moravský Němec Johan Seidel. Po Vánocích 1561 započala jedenáctičlenná jezuitská komunita v Trnavě vyučovat asi 100 žáků, jenže následujícího roku vypukl ve městě mor a škola byla uzavřena.

Hurtado Pérez, jmenovaný novým rektorem trnavské koleje TJ, dorazil do Trnavy v říjnu 1562, ale školní výuka byla zahájena až v únoru následujícího roku. Pérez setrval v rektorském úřadě do 18. srpna 1566, kdy ho vystřídal Ján Matejov z Krakovic, první známý jezuita slovenského původu. Když však 3. května následujícího roku část Trnavy včetně jezuitské koleje vyhořela a ukazovalo se, že financování koleje není bez problémů, byla koleje 15. září téhož roku zrušena a její členové se rozešli do jiných řádových domů (k obnově trnavské koleje TJ došlo až v roce 1615).

Hurtado Pérez opustil Trnavu již v srpnu 1566 – jeho cesta vedla do Olomouce, tehdy hlavního města a římskokatolické metropole Markrabství moravského. De iure však byla olomoucká kolej TJ ustavena až o rok později, a to 24. srpna 1567, kdy při mši v kapli

sv. Maří Magdalény (po přestavbě dnešní kaple sv. Anny vedle dómu sv. Václava) celebrované rakouským provinciálem Vavřincem Maggiem obnovili designovaný rektor koleje H. Pérez a dalších pět otců jezuitů své řádové sliby a byli provinciálem prohlášeni aprobovanými scholastiky; současně byl rektor Pérez uveden do svého úřadu. Následujícího dne sestavil Pérez aktuální soupis členů olomoucké jezuitské koleje – bylo jich celkem 12. Sebe jakožto rektora koleje uvedl na prvním místě, na druhém místě katalogu figuruje prefekt semináře a „řádný katecheta kolejní školy“ – pětatřicetiletý doktor teologie Ondřej Pěšin, Čech z Týna nad Vltavou, kde jeho doposud žijící rodiče vlastnili mlýn; Pěšin byl absolvent římské jezuitské koleje, hovořil kromě své mateřštiny latinsky, italsky, řecky a hebrejsky; zdůrazňuje se, že „zvláště výmluvně káže česky“. Na konci katalogu se nacházejí dva devatenáctiletí mladíci – švec Kryštof Haider, slezský Němec, a kuchař Pavel Bouzek, Čech z Pardubic.

Podle údajů v kolejních katalozích hovořil rektor Pérez „španělsky, italsky, latinsky, trochu německy a řecky“. Český rektor Pérez tedy neuměl a během pobytu v Olomouci se ani nenaučil – s olomouckou městskou radou, úřadující tehdy česky i německy, si dopisoval v němčině.

Soudě podle bohaté korespondence a Pérezových diarií zaměstnávala biskupa Prusinovského i rektora Péreze především přestavba kláštera minoritů pro účely jezuitské koleje – s olomouckými minority totiž biskup dohodl, že s jezuiti vymění svůj klášter (stával v místech, kde byla později vybudována barokní jezuitská kolej, nyní budova Vojenského správního archivu na nám. Republiky, a chrám Panny Marie Sněžné) za pustý klášter sv. Jakuba (v místech dnešního zadního traktu Filozofické fakulty UP). Do upraveného minoritského kláštera se jezuité i se svými žáky nastěhovali 4. října 1569, ale stávalo se i v dalších letech; mj. bylo také třeba získat prostor při hradbách za klášterem.

Usilí biskupa Prusinovského nemělo dlouhého trvání – Prusinovský zemřel 16. června 1572 a nedožil se obdání olomouckého jezuitského učení promočním právem, jímž se stala tato akademie rovnocennou dosavadním západoevropským univerzitám. Stalo se tak na základě žádosti rektora Péreze adresované císaři Maxmiliánovi II. a zprostředkované olomouckým biskupem Janem Grodeckým dne 22. prosince 1573 (dne 22. března 1581 rozšířil císař Rudolf II. toto promoční právo i na studující jiných univerzit, kteří se podrobí v Olomouci rigorózům). Pérezovo jméno se tak objevuje v záhlaví záznamu o první depozici a imatrikulaci ve dnech 15., 16. a 21. října 1576, kdy bylo imatrikulováno celkem 85 studentů, i v zápisech o následujících imatrikulacích v nejstarší olomoucké univerzitní matrice, jež se ale dochovala toliko v opise ze 17. století.

Protože biskup Prusinovský nezanechal poslední vůli, snažila se olomoucká kapitula zprostit se finálních závazků vůči koleji TJ. Rektor jezuitské koleje H. Pérez tehdy obratně využíval sporů mezi kanovníky, kdo z nich má být nástupcem Prusinovského – tyto spory vyústily dokonce ve vraždu. Olomoucký kapitulní děkan Jan Philopon Dambrowský si totiž klesl cestu na biskupský stolec jedem: v letech 1572–1578 otrávil Dambrowský čtyři biskupy (Viléma Prusinovského z Víckova, Jana Grodeckého, Tomáše Albína z Helfenburka a Jana Mezouna), než Dambrowského zločinům učinil přítrž následující biskup Stanislav II. Pavlovský (biskupem v letech 1579–1598). Ten dal traviče uvěznit, odsoudit církevním soudem a někdy po 20. červenci 1586 stít na biskupském hradě Hukvaldech.

Prof. J. Fiala, CSc.

(Pokračování příště)

Errata

Do textu první části tohoto seriálu se bohužel vloudila dvě nedopatření: 1. výraz *congregatio* (shromáždění) zní správně *congregatio*; 2. z uvedených dvou dat ukončení rektorského úřadu prof. Theol. Dr. Josefa Mikuly je náležité druhé datum, tj. 17. května 1860.

Ad: Rektori Univerzity Palackého v Olomouci – Josef Ludvík Fischer: rektor-zakladatel

(Žurnál č. 4/14, 8. 10. 2004)

Vážená redakce,

nedávno, a víceméně náhodou, se mi dostalo do rukou čtvrté číslo Žurnálu UP Olomouc z minulého roku, kde dr. P. Urbášek publikoval stručný portrét mého otce J. L. Fischera jakožto „rektora-zakladatele“ UP.

Musím se přiznat, že – počínaje druhým odstavcem – jsem při jeho četbě nevycházel z údivu. Objevují se zde fakticky mylné údaje (můj nevlastní bratr Jiří se nenarodil r. 1925, ale 1927; já jsem se narodil v r. 1963, nikoli 1965); JLF se habilitoval ze sociologie v r. 1927, nikoli v r. 1926, a o čtyři roky později mu venia docendi byla rozšířena na dějiny filozofie, ne na filozofii; co se týče dalších dat, rektorem UP v Olomouci byl JLF v letech 1946–1949, poté rok prorektorem, následují tři roky (do r. 1952), kdy působil jako profesor v Brně, pak 1952–1957 opět v Olomouci, pak znovu Brno, než dochází k penzionování, jež otec chápal jako vynucené a předčasné a dlouhou dobu se mu bránil (je dochována korespondence v této věci). Důležitější jsou nicméně nepřesné uváděné údaje o motivech těch či oněch jeho životních kroků – např. odchod do olomouckého „vyhnanství“ z knihovny v pražském Klementinu se nekona kvůli otcově vyhraněné levicové politické aktivitě, ale na základě publikace článku komentujícího atentát na Aloise Rašina, jehož autorství bylo dle názoru nadřízených neslučitelné s postojí státního úředníka; otcova neúčast na akcích KSČ od r. 1930 není motivována jeho kariérou vysokoškolského učitele, jako vůbec obvinění z kariérismu, jež se táhne článkem jako červená niť, je vzhledem k životním osudům JLF jednoduše smyšlené; chopit se budování olomoucké univerzity nebyl ze strany JLF nijak překvapivý krok, naopak logický počín, vycházející z jeho chápání regionalismu i z důvěrné znalosti olomouckého prostředí z doby meziválečné – věděl, že město univerzitu potřebuje, a jejím budování věnoval obrovské množství sil a energie. Do Nizozemí prchá JLF nikoli proto, že by byl „deptán poměry v protektorátu“, ale protože zde byl na něj vypsan zatykač a byl hledán gestapem – a tak bychom mohli pokračovat dále.

Publikování článku takového rozsahu i obsahu ne snad na stránkách nějakého bulváru (který se o život zemřelých filosofů nezajímá), ale pod hlavičkou Žurnálu UP osobně vůbec nechápu, o to více, že už několik let připravuji k vydání v pražském nakladatelství Torst rukopis otcových pamětí nazvaných „Listy o druhých a o sobě“, což je známo řadě univerzitních pedagogů jak v Olomouci, tak v Brně (tam jsem dokonce, se souhlasem Torstu, posílala nahrubo přepsanou a redakčně neupravenou podstatnou část těchto pamětí). Že tyto paměti existují, je známo i každému čtenáři publikace „J. L. Fischer: Osobnost, dílo, myšlenky“, vydané UP Olomouc r. 1990, neboť jsou uvedeny v bibliografii, sestavené Jarmilou Fischerovou. Paměti bohužel objímají jen výsek života od narození až po odchod do exilu, neboť, jak se prý otec opakovaně vyjadřoval, o válečných letech „nechce a nebude psát“; tak jako tak nicméně uvádějí na pravou míru řadu údajů zmíněných v textu, např. že „chlapce vychovávala babička z matčiny strany“ – není pravda, byť vztah k rodičům nebyl idyllický, jak je z pamětí zřejmé; vztah JLF ke KSČ, jak ideový, tak praktický (např. včetně barvitěho popsání místní schůze KSČ v olomoucké restauraci Bristol), je v pamětech podán velmi podrobně, stejně jako cesta vedoucí k otcově pojetí skladební filozofie. Zcela vyfabulované je tvrzení o otcově vojenské službě za první světové války, totiž že „mládenec byl našťásti osvozen od polní služby, takže svoje „vojákování“ strávil poklidně na nejrůznějších vojenských štácích v zápolí“, atd. Celá kapitola je v pamětech věnována právě první světové válce, kdy byl otec po počátečním školení nasazen do pole, střelen kulkou (průstřel plic), vyléčen, opět poslán na frontu a pak teprve byl jeho strádáním podloměný organismus uznán neschopným služby v poli. Odstavce popisující bojovou zkušenost mají po mém soudu přímo existenciální záběr. In nuce: skutečnosti, uváděné v pamětech samotným J. L. Fischerem,

usvědčují z nepravdy řadu tvrzení nacházejících se v textu.

Kromě pamětí ale existuje i několik vzpomínkových sborníků, z nichž osobnost J. L. Fischera vystupuje velmi plasticky: jedná se především o sborník „Hledání řádu skutečnosti“, vydaný brněnskou univerzitou v r. 1994, kde najdeme velmi osobní článek mé sestry Violy Fischerové „Prožitek otce“, stejně jako vzpomínkovou črtu Dušana Jeřábka „Osobnost učitele“ či – přinejmenším pro mě, která jsem otcem zažila jen jako dítě – jeho skvělou a barevnou charakteristiku z pera Karla Máchy „Miluji tě, ó věčnosti“. Další řadu vzpomínek, spolu s objevnou studií J. V. Musila o holandském exilu JLF, obsahuje sborník „Josef Ludvík Fischer, 6. 11. 1894–17.2.1973“, editovaný J. V. Musilem r. 2001 jakožto sborník příspěvků ze semináře ke 105. výročí narození JLF (mimo jiné je tu i vzpomínka Magdy van Emde Boas, která otcem znala z doby jeho exilu, právě na tato léta!); dalšími příspěvateli jsou i Václav Havel, Zdeněk Vašíček či nejstarší syn JLF Jiří Fischer. V závěru publikace je také otištěn český překlad rozhovoru s JLF z holandského poválečného tisku, v němž otec vypráví o podrobnostech svého neuspěšného útěku z Holandska (byl jediný z uprchlíků, kdo se tehdy z rukou gestapa zachránil). Domnívám se zkrátka, že tvrzení: „o rodinném či osobním životě JLF však nevíme – kromě výše uvedených suchých faktů – zloží nic“, opět neodpovídá skutečnosti.

Článek z čísla 3/2004 Žurnálu UP, který stručně představuje celý plánovaný cyklus o rektorech UP, je

Vážená redakce,

článek P. Urbáška J. L. Fischer – rektor zakladatel jsem četla snad ještě s větším údivem než moje sestra Sylva Fischerová. K její kritice autorovi metody a z ní vyplývajících věcných omylů bych – o 20 let starší než ona – připojit ještě jednu, neméně závažnou. Týká se intence článku a manipulace s fakty, jež autorovi umožňuje odhalit J. L. Fischera nejen jako krajního levičáka, ale i jako ambiciózního kariéristu, vždy dbalého svého blaha, který – ovšem – má i jisté zásluhy.

Takže trochu skutečnosti do toho bájeslovi.
1. Autorův omyl, že Jeřeka do olomouckého vyhnanství přivedl „příklon ke krajně levicovým názorům“, vyvrací i Sylva Fischerová. K její kritice bych chtěla dodat: Jeřek v článku kritizoval nejen atentát na Rašina, ale i prohlášení demokratické vlády, že hodlá pokračovat v jeho finanční politice, která – podle Jeřeka – poškozovala nižší sociální vrstvy. On sám mi o tom řekl: „Byl jsem si vědom konsekvencí a čekal jsem několik dní, jestli se někdo ozve. Ale i v Sodomě a Gomoře se musel najít alespoň jeden spravedlivý.“ Odvahu publikovat jeho článek našly Československé noviny – a mělo to i pro ně, jak se později ukázalo, fatální následky.
2. Jestliže pro autora článku „zůstává otázkou“, proč Jeřek v roce 1930 vystoupil z KSČ, pak ani nenahlédl do jeho stěžejního filozoficko-politického díla Krize demokracie – aktuálního ostatně dodnes. Taky mu ušlo, že Jeřek byl jedním z prvních kritiků tzv. „moskevských procesů“.
3. Jeřek neemigroval proto, „že ho deptaly poměry v tzv. protektorátu“, ale proto, že po něm šlo gestapo, které ho hledalo – jak matka vyprávěla vždy se stejným úžasem – i za záclonovými tyčemi postavenými v rohu pokoje. Kdo znal jeho úvodníky, ve kterých od nástupu Hitlera neustával varovat před nacismem, se ani nedivil.
4. Jestliže autor tvrdí, že o Jeřekově pobytu v Nizozemí „víme jen málo, což mnohdy vede k nepodloženým dohadům a fámám“, odkazují ho, alespoň dodatečně, na prameny, které uvádí Sylva Fischerová. Já k nim mohu uvést jednu drobnost. Na počátku holandského exilu bylo Jeřekovi nabídnuto profesorské místo na harvardské univerzitě. Když jsem se ho zeptala, proč toho proboha nevyužil, odpověděl: „Víš, dopustil jsem se v životě jen několika omylů, a vždycky to stálo zato. Ale tehdy

uveden působivým mottem reflektujícím starou otázku o vědeckosti (či nevědeckosti) historie:

„Přes všechny pokusy učinit z historie řádný vědecký obor s propracovanou metodologií a terminologií, vyzbrojený jistotou, že dospívá k objektivním a prokazatelným výsledkům, zůstávají její nepřijatelnější stránkou žítí lidé. A hlavně ti, jejichž život a dílo se jednoznačným výkladem brání. Při dodržení všech předepsaných postupů a využití stejných pramenů může historik dojít ke zcela odlišným hodnocením jednotlivých osobností.“

Nuže, dr. Urbášek „předepsané“ postupy nedržel a dostupné prameny fakticky nevyužil. Jeho článek pracuje se zprávami a domněnkami přejatými z bůhvíkolikáté ruky, aniž by se jeho autor obtěžoval je ověřit přinejmenším v publikacích všeobecně dostupných, v nichž by byl odkázán na další, podrobnější, třebaže už nikoli obecně přístupné zdroje. Portrét, který je tu předestřen, představuje snůšku pravd, polopravd a lží a rozhodně není psán sine ira et studio, ale z předsudečných, zřejmě obrazoboreckých pozic. To vše by snad bylo pochopitelné u nepoučeného studenta historie, nikoli však u ředitele Archivu UP.

Olomoucká univerzita potřebuje žurnál, který je důvěryhodný a poctivý, který pracuje s fakty, a ne s neověřenými informacemi – tím spíše, jsou-li fakta k dispozici. K budování takového časopisu Vám přeji hodně zdaru – a více odpovědnosti i rozvahy.

S. Fischerová

jsem měl potřebu zůstat s mámou a s vámi alespoň na jednom kontinentu.“

5. Další perfidní bajka je o tom, že Jeřekovu „nenadálou kariéru sledovali národní socialisté ještě neliběji než komunisté, kteří na Fischera pohlíželi s jistým blahosklonným despektem“. Autor se mylí. V roce 1947 se o osobnost J. L. Fischera, angažovaného odpůrce nacismu a teoretika demokracie se sociálním aspektem, zajímaly oba tábory. Oba marně. V deníku ze srpna toho roku mám záznam: „Dnes ráno o půl desáté se u nás objevil pán, který se představil jako doktor Dřtina a chtěl mluvit s tátou. Řekla jsem mu, že máma i táta jsou v Olomouci. Dal mi svoji vizitku s tím, že mám tátovi vyřídit, že s ním musí nutně mluvit. Ještě teď se stydím. Větrala jsem v okně peřiny a on viděl, že je nemáme bílé, ale růžově fialové s proužky.“ Kdo je doktor Dřtina, mi nad vizitkou vysvětlil můj o devět let starší bratr.

V roce 1947, jako dvanáctiletá, jsem byla pionýrka a ještě narudlé dítě. O schůzce Jeřeka s Čepečkou stojí v mém deníku: „Dnes večer se má táta sejít v hotelu Slovan s Alexejem Čepečkou, vysokým představitelem strany, který za ním přijede z Prahy.“ Ptám se tedy, kdo za kým se vydal?

O tom, kdo řekl své ne, svědčí dostatečně další Jeřekův osud.

6. Nemyslím, že je v mých silách vysvětlit autorovi článku rozdíl mezi ambiciózností, ctízdostí a žádostí cti. Jeřek nebyl žádný „enfant terrible“, spíše Don Quijote, který na otcově pracovním stole stál vedle Masarykovy busty. K autorově sugestivní charakteristice, že Jeřek „nikdy nezapomínal ani na zabezpečení své kariéry“, mohu jen dodat, že od „více či méně“ vynuceného odchodu z univerzity žila rodina z tisícikorunové penze.

Škoda, že se autor nezajímal víc o okolnosti, za kterých přišel Jeřek o rektorskou funkci. Tento ambiciózní kariérista se jí v roce 1949 vzdal sám, když měl na příkaz strany akceptovat do profesorské funkce odborně a morálně nepřijatelného kandidáta.

7. A tak bychom mohli v autorových zjevných i skrytých insinuacích pokračovat dál. Že Jeřek jako děkan brněnské filozofické fakulty „přijal pověření rektorskou funkcí na obnovené olomoucké univerzitě“, mohlo sotva někoho udivit, když jejím obnovitelem byl on sám. Zřízení univerzity také nebylo nikterak dáno očekáváními „těhotné doby“, „s křídly Dokončení na str. 8

Viola a Sylvě Fischerovým

Chci ubezpečit paní Violu Fischerovou i paní Sylvu Fischerovou, že jsem v žádném případě nepsal životopisnou črtu o JLF jako „insinuaci“ či „obrazoborecký“ příspěvek. V tomto ohledu si dovoluji odkázat na „motto“ uvozuji seriál o rektorech UP Historie opravdu není věda experimentální, kde jednotlivé interpretace lze ověřit exaktními metodami. O to víc mě mrzí faktické chyby, které se v článku objevily a které mi obě dcery JLF plným právem vyčítají (chybná data narození dětí, datum a hlavně předmět habilitace, nejasnosti kolem působení JLF v Brně po roce 1948). Také jsem neměl v ruce rukopisné paměti JLF. Musím ale současně obě paní Fischerové upozornit, že ani ony s největší pravděpodobností neměly v ruce ty archívni dokumenty, se kterými jsem pracoval já.

Domnívám se ale, že naprostá většina výhrad, které mají obě paní k mému „fischerovskému“ příspěvku v Žurnálu UP (mimoходом – opravdu bylo nutné zachovat žurnalistickou zkratku, protože rozsah Žurnálu UP je omezen, tkví v rovině interpretační. Pokusím se věcně reagovat na ty z jejich výhrad, na něž věcně reagovat lze:

1. Údaje o rodinném prostředí a vojenské službě čerpám ze životopisu, který JLF sepsal v roce 1953. Zde JLF explicitně zdůrazňuje vliv své babičky („Vyrůstal jsem u odvoděle babičky z matčiny strany...“). Vyjadřuje se zde také o své vojenské službě („Studoval jsem většinou na vlastní pěst, vláčeje s sebou jako voják, od roku 1915 osvozený od služby v poli, malou filozofickou knihovnu... ale jako superarbitrováný voják jsem byl přidělen k různým plukům...“). O Fischerové zranění zde není zmínka. Opětovně ale uvádím, že paměti JLF jsem k dispozici neměl.

2. Nechápu, proč obě paní Fischerové tolik rozložilo konstatování o „příklonu ke krajně levicovému názoru“. Mnozí intelektuální velikáni z období předmnichovské republiky tyto názory otevřeně zastávali a na tom nic nezmení ani nejrůznější motivy, které je k jejich tehdejšímu politickým postojům vedly. Proč by je to mělo – včetně JLF – historicky dehonestovat? Není takový přístup ahistorický?

3. Domnívám se, že reflektuji nesouhlas JLF s vývojem v Komunistické straně Československa na sklonku 20. let minulého století. Je ovšem také holou skutečností, že učitel na vysoké škole (ale i na střední škole) v tomto období opravdu nemohl být kmenovým členem KSČ, protože tehdejší státní orgány (zejména po nástupu Klementa Gottwalda do čela KSČ) zařadily KSČ mezi politická hnutí, jež demokratický stát ohrožují.

Ad: Rektoři...

vpravdě orlími“, ale Jeřefovými zkušenostmi z doby jeho předválečného působení v Olomouci a jeho přesvědčením, že město univerzitu potřebuje. A tady ovšem je možno mluvit o jeho ctižádosti. Měla to být malá elitní univerzita na nejvyšší evropské úrovni.

8. Jeřefův manifestační vstup do KSČ v únoru 1948 a jeho politické angažmá však naprosto nevyčázelo – jak tvrdí autor – „z fascinace novými poměry“ a z přesvědčení „levicového filozofa“, že „právě teď“ dochází k toužebné realizaci idejí o beztrždní společnosti“. Na prahu totalitního režimu se Jeřef pokoušel autoritou své osobnosti udržet v „nové skutečnosti“ alespoň základní demokratické principy, jak o tom ostatně svědčí i autorem zmiňované univerzitní prověrky, které na UP proběhly nesrovnatelně mírněji než na univerzitách v Praze a v Brně.

Tady se ovšem Jeřef přecenil, jak ostatně nahlédl velmi brzy. Závěrem: nevím, co má portrét představený P. Urbáškem společného se skutečnou osobností J. L. Fischera, která ještě po dvaceti letech přivedla na olomoucké náměstí stovky lidí, kteří – v naději

4. „Perfidní bajka“ (V. Fischerová) o názorech národních socialistů a komunistů na JLF v předúnorovém období není ve světle dokumentů, které jsem excerpoval, nijak „perfidní“ (perfidní = „proradný, věrolomný, zrádný, bezcharakterní, podlý“). Je znám nelichotivý názor doc. V. Krajiny (po roce 1945 generálního tajemníka Československé strany národně socialistické) na JLF. Na konci minulého roku navíc publikovali historikové Karel Kaplan a Pavel Kosatik skutečnosti o iniciativních návrzích JLF adresovaných vedoucím představitelům KSČ (konkrétně Klementu Gottwaldovi a Alexeji Čepičkovi) ještě před únorem 1948 (srov. Gottwaldovi muži, Praha–Litomyšl, Paseka 2004, s. 126). Tyto návrhy se týkaly jednak „personálního posílení levých elementů ve složení olomouckého profesorského sboru“, jednak odvolání Ferdinanda Peroutky z postu šéfredaktora Svobodných novin a nahrazení jeho osoby v této funkci člověkem blízkým komunistické straně. („Čepička Fischerovu nabídku – podle zprávy, kterou podal Slánskému – odmítl; došel přj k názoru, že Fischer přeceňuje své schopnosti a požadovanou personální výměnu nedokáže zajistit.“). S tímto dokumentem seznámil K. Kaplan olomoucké historiky již před několika lety.

5. Není mi také jasné, proč především paní Viola Fischerová klade rovnítko mezi „ambiciózností“ a „kariérismem“. Proč by se ambicióznost měla posuzovat jako něco nepatřičného a závadného? Rovněž negativní názor JLF na extenzivní růst vysokých škol po roce 1945 je těžko zpochybnitelný. Vůbec už nechápu, proč je za „insinuaci“ pokládána dokonce věta o „pověření“ JLF funkcí rektora UP. „Pověření“ je terminus technicus: JLF byl „pověřen“ jen proto, že nemohl být zvolen příslušnými akademickými orgány – ty se totiž ustavovaly později.

6. Na své interpretaci postojů a jednání JLF bezprostředně po únoru 1948 nemám co měnit.

Na závěr chci zdůraznit, že opravdu leccos z pohnutého a bohatého životního osudu JLF nevím. Zcela pochopitelně mi především chybí (a vždycky chybět budou) intimní zážitky jeho rodinných příslušníků, které leckdy mohou (ale nemusí) objasňovat motivy chování a jednání JLF ve veřejném životě. Současně ale trvám na tom, že jsem se v životopisné črtě JLF rozhodně nezpronevěřil etice historické práce, jak mi tolik vyčítají obě paní Fischerové. Skutečně historická osobnost – a tou JLF zcela nepochybně byl a také jí dodnes zůstává – je současně osobností rozporuplnou. A skutečně osobnosti rozhodně nijak neprospějeme, když budeme její odkaz interpretovat jednostranně.

PhDr. P. Urbášek, ředitel Archivu UP

Dokončení ze str. 7

osmašedesátého roku – přerušovali jeho řeč skandování jeho jména. Tady k nim nemluvil pročitly partajni levičák s lidskou tváří, ale léty prověřeny, důvěryhodný člověk. A mluvil o tom, kudy z nastalé situace vede cesta k demokracii.

A ještě k závěru. Když jsem četla článek P. Urbáška poprvé, ohromilo mne – historika vedlejším obořem – jak množství věcných chyb, tak způsob, jakým pojednával autor objekt svého zkoumání. Předchozí číslo časopisu mě poučilo: i při dodržení „předepsaných postupů a využití stejných pramenů může historik dojít ke zcela odlišným hodnocením jednotlivých osobností“. Pám se: k jakému hodnocení však může dospět historik, který si neověří ani základní věcná fakta a který natobene o existujících pramenech ani neví, jak sám prostomyslně přiznává?

Tady sotva obстоjí i objasnění redakce, že „curricula Jejich Magnificenci budou čtenářům předložena v jisté žurnalistické zkratce“. Ve zkratce jaké žurnalistiky? Té „bleskové“, jako v případě Magnificence mého otce, nebo té seriózní, kterou nejspíš od univerzitního časopisu očekává čtenář?

V. Fischerová

3.–28. ÚNORA
Výstava výtvarných prací studentek 2. ročníku oboru Učitelství pro MŠ. Galerie Prima, PdF UP, Žižkovo nám. 5.

7.–10. ÚNORA
Pokroky v chromatografii a v elektroforéze 2005 a Chiralnal 2005. Konference. UP.

8. ÚNORA
Koncert Scholy sv. Jakuba. Představení české hudby po liturgických obdobích. Advent, Vánoce, Postní doba, Velikonoce. Dirigentka L. Keprťová. UC UP, Kaple Božeho Těla, 19.30 hod.

Olomoucký oftalmologický seminář. Konference. Oční klinika FNO.

9. ÚNORA
Mezinárodní diagnostický seminář v rámci aktivit české sekce IAP. Mezinárodní seminář. Teoretické Ustavy LF UP (malá posluchárna).

Robert Křesťan a Druhá tráva. U-klub, 19.30 hod.

10. ÚNORA
Moravské paleozoikum. Seminář. PrF UP (tř. Svobody 26).

Technologie výuky chirurgických oborů. Cyklus přednášek + workshop. Knihovna Urologické kliniky FNO.

10.–11. ÚNORA
VIII. olomoucké onkologické dny. Symposium. Teoretické ústavy LF UP.

-red-

Poznámka

Překážky

„Největší překážky, které stojí v cestě tvůrčímu myšlení a které se podílejí na maření plánů a na neúspěších nadaných vědců, jsou 1. administrativní starosti se všemi malými personálními problémy, byrokracií a prací v různých výběrech, 2. rutina v přednáškách základů vědních oborů na univerzitách, 3. vyrušování návštěvníky, vlastními laboranty a jinými lidmi, vyplývající z nevhodně plánovaného režimu dne... Vědecký pracovník, jemuž se podaří vytvořit si pracovní klima, kde by se nevyskytoval tento mor tvůrčí práce, si může upřímně blahopřát.“
Tohle napsal před čtyřiceti lety Hans Selye (objevitel kalcifylaxe a mechanismu stresu) o Spojených státech amerických. Navzdory všem překážkám a byrokracii se však právě americká věda dostala na špičky vědy světové, vytrvale se tam drží a do USA se stěhují nejlepší mozky z nejrůznějších zemí světa. Pracoviště USA se stala líhni nositelů Nobelových cen.

Státy EU vnímají své zpoždění ve vědeckém výzkumu jako velkou překážku svého rozvoje. Aby obstály v konkurenci, snaží se vytvořit evropskou protiváhu americkému tempu, úrovni a kvalitě vědeckých výzkumů. Vznikly struktury společného evropského prostoru vědy a výzkumu. Jejich základem jsou projekty sdružující vybrané odborníky z univerzitních a neuniverzitních pracovišť více zemí k řešení výzkumných problémů velké společenské důležitosti. To dává příležitost dosáhnout na fondy EU oborově způsobitým a iniciativním. Pokud se nám nepodari chopit se šance, kterou nám rozšíření EU nabízí, a nebudeme spolupracovat, zůstaneme v izolaci, a to je živná půda stagnace a provincialismu. Proto bychom v univerzitním časopise uvítali častější články o spolupráci členů naší akademické obce se zahraničními kolegy na důkaz toho, že jsou mezi námi tací, kdo „táhnou“ univerzitní komunitu přes překážky správným směrem a dosahují přitom uznávaných výsledků na poli věd či umění.

M. Hejtmánek